

Жмуркович Діана Іванівна,
магістр зі спеціальності «Облік і оподаткування»,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і
оподаткування та маркетингу **Максименко Д.В.,**
Мукачівського державного університету

ОБЛІК ВИТРАТ ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Підрозділи підприємства виконують різні функції і можуть мати різну назву: цехи, відділи, служби, департаменти, секції, відділення тощо. Їх очолюють керівники (менеджери, завідувачі), які відповідають за роботу даних підрозділів.

На невеликих підприємствах, як правило, одна й та ж особа (власник або менеджер) здійснює управління господарською діяльністю і приймає важливі рішення. Але здатність людини керувати має певні обмеження. Тому в разі зростання масштабів підприємства та ускладнення його структури виникає необхідність розподілити повноваження з прийняття рішень між різними рівнями управління.

В практиці підприємств, що працюють в умовах ринку, виділимо наступні підходи до побудови аналітичних рахунків управлінського обліку:

- за місцями виникнення витрат;
- за центрами виникнення витрат;
- за центрами відповідальності [1].

Дуже важливим в управлінському обліку є організація обліку за центрами відповідальності за витратами і центрами відповідальності.

Систему обліку, в якій передбачається складання звітів за даними порівняння кошторисних показників з фактичними, називають обліком за центрами відповідальності.

Вперше облік витрат за центрами відповідальності був організований Джоном А.Хіггінсом. це був важливий етап і новий напрямок у розвитку управлінського обліку [2]. Основна ідея обліку витрат за центрами відповідальності полягала у визначенні ступеня відповідальності конкретних осіб

за результати фінансово-господарської діяльності підприємства. Кожен підрозділ, який очолюється менеджером, є центром відповідальності.

Облік за центрами відповідальності – це певне вчення, направлене на наукову організацію поведінки адміністраторів. Його метою є не тільки контроль, але й допомога адміністраторам в організації самоконтролю.

Отже, центр відповідальності – це сегмент діяльності підприємства, в якому встановлено персональну відповідальність керівника за показники діяльності, які він повинен контролювати.

Центр відповідальності представляє собою частину системи управління підприємством і як будь-яка система має свій вхід та вихід. На вході ми спостерігаємо формування витрат сировини, матеріалів, напівфабрикатів, робочого часу та різних видів послуг. Центр відповідальності виконує задану йому роботу з цими ресурсами. На виході формується продукція (роботи, послуги), яка переходить в інший центр відповідальності або реалізується на сторону.

Керівниками центрів відповідальності можуть бути: бригадир (майстер), начальник цеху (дільниці), начальник (завідуючий) служби, головний механік, головний інженер, адміністрація підприємства в цілому.

Система обліку за центрами відповідальності на підприємстві функціонує на задоволення інформаційних потреб внутрішньофірмового управління; дозволяє оперативно контролювати витрати і результати на різних рівнях організації і оцінювати діяльність окремих менеджерів і підрозділів на підставі проведення первинного аналізу; відіграє роль сигнальної системи в механізмі управління. специфіка інструментів і методів, які застосовуються в системі обліку за центрами відповідальності до окремого підрозділу, залежить від того, яким статусом володіє даний центр відповідальності.

Основними передумовами раціональної організації обліку витрат за центрами відповідальності на підприємстві є:

1) виділення, виходячи із організаційної і технологічної структури підприємства, всіх можливих центрів відповідальності, збалансоване делегування повноважень і відповідальності;

2) обґрунтування параметрів, за які несе відповідальність кожен центр відповідальності та їх бюджетування (персоніфікована розробка кошторисів);

3) правильне і своєчасне вимірювання результатів діяльності центру відповідальності на виході;

4) складання звітів про виконання бюджету у чітко встановлений час;

5) відображення у просторі і часі зв'язків з іншими центрами відповідальності, ліній відповідальності [3].

Встановлення відповідальності є непростим завданням. Особливо важко визначити відповідальність в таких сферах, як експлуатація і технічне обслуговування устаткування, контроль якості, календарне планування тощо.

Діяльність кожного центру відповідальності може бути оцінена з точки зору ефективності. Ефективна діяльність – виробництво заданого обсягу продукції при мінімальному використанні виробничих ресурсів, або максимальне виробництво обсягу продукції при заданому розмірі виробничих ресурсів.

Список використаної літератури:

1. Івашкевич В.Б. Бухгалтерский управленческий учет: Учебн. для вузов/ Івашкевич В.Б. - М.: Экономистъ, 2003. – 618 с.

2. Нападівська Л. Управлінський облік: суть, значення та рекомендації щодо його використання в практичній діяльності вітчизняних підприємств / Нападівська Л. // Бухгалтерський облік і аудит – 2005. – №8-9. – С. 50-62.

3. Чибісов Ю.В. Управлінський облік як інформаційно-аналітична база бюджетного управління/Чибісов Ю.В.// Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – № 2 (32). – С. 202-207.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>